

LICHT EN VERLICHTING

Vuur in het Hindoeïsme

*Gij, Agni, de brandende,
bent geboren uit de hemel,
uit water, uit planten, uit steen.
Hoe u door een stuk hout ontvlamd wordt,
ontvlam mij door uw wijsheid,
uw inzicht en uw heilige glans.*

(Gebed tot de hindoe-god Agni)

*Gij zijt geboren uit vlammen,
o stralende,
Gij zijt de god Agni,
hoogste levenskracht.
Groot zijt gij,
groot zijn uw werken, o Agni,
die de werelden vervult
met uw macht.*

(Rig-Veda II, 2: III, 6)

Tot het kleurrijke godenpantheon van het Hindoeïsme behoort Agni, god van het vuur (Latijn: ignis), spil tussen de wereld van mensen en die van de goden. Agni werd geboren uit zon, bliksem, aarde, hout en water. Agni is de god van het haardvuur en de heer van het offervuur (havyavahana). Hij verdrijft de duisternis, houdt de demonen op afstand en beschermt mensen voor ziekte en tovenarij. Bij de hindoe-gelovigen neemt de verering van de vuurgod Agni een bijzondere plaats in tijdens de puja (godsdiensstoefening of eredienst thuis). Het heilig vuur op het thuisaltaar mag niet gebruikt worden om boven te koken en slechts bepaalde houtsoorten mogen worden gebruikt om het vuur brandend te houden. Het mag nooit uitgaan en om het aan te steken moet een speciale methode worden gebruikt: door twee stokjes hout tegen elkaar aan te wrijven. De zwaarste verplichting van het gezinshoofd is het maandelijks offer van de pinda (rijstbal) tijdens de Shradha die begint en eindigt met brandoffers aan de goden in het heilig vuur. De Tyagis – Indiase monniken – zoeken de verlichting door eenwording met het vuur, dat zij iedere morgen ontsteken voordat zij gaan mediteren en Agni aanbidden. In de loop der jaren verzamelen zij zoveel hitte, dat het vuur van de verlichting in henzelf gaat branden.

Gewijde vuurrituelen spelen bij veel andere godsdienstige ceremonies een rol. Zo voert een hindoe-priester een gewijd vuurritueel uit tijdens de 'haarknipceremonie' bij kinderen, waardoor ouders hopen dat hun kind een goede toekomst tegemoet zal gaan. En ook tijdens de 'heilige draad ceremonie' leidt de priester een gewijd vuurritueel en hangt daarbij een wit katoenen koord onder de rechterarm over de linkerschouder van de jongen, die daardoor een nieuwe fase in zijn leven binnengaat.

Tijdens een hindoe-huwelijksplechtigheid zitten bruid en bruidegom voor een heilig vuur (homa). Het wordt aangestoken in een vierkante metalen of stenen bak (yajna-kund), waarin het bruidspaar ghee (gesmolten, geclarificeerde boter) en granen (symbolen van vruchtbaarheid) gooien. Daarna lopen beiden hand in hand, met de uiteinden van hun kledingstukken aan

elkaar geknoopt en in zeven stappen om het vuur heen: de eerste voor voedsel, de tweede voor kracht, de derde voor voorspoed, de vierde voor geluk, de vijfde voor kinderen, de zesde voor het genieten van genoegens en de zevende voor levenslange vriendschap. Hindoes cremen hun doden en geloven dat het vuur het lichaam weliswaar verbrandt, maar dat de ziel blijft voortleven om opnieuw geboren te worden. Bij een crematie steekt de oudste zoon de brandstapel aan, terwijl een hindoe-priester een aantal mantra's (verzen) opzegt. Het belangrijkste en in het Westen meest bekende hindoe-feest is Divali, gewijd aan de godin Lakshmi. Het vijf dagen durende lichtjesfeest symboliseert de overwinning van het goede op het kwade, van het licht op de duisternis. Meestal wordt er rond dit feest grote schoonmaak gehouden en worden huizen en tempels versierd met slingers, bloemen en olielampjes (diva's). Er is groot vuurwerk en het nieuwe hindoe-jaar begint.